

Nr 38.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om tillämpning av skattespärr i fråga om preliminär skatt.

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 177 av herrar *Carl Eric Ericsson* och *Mannerskantz* samt II: 366 av herr *Ljungqvist* har hemställts, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om översyn av gällande uppbördsförordning i syfte att sätta in 80-procent-spärren redan på den preliminära beskattningen och i samband därmed av lagstiftningen om denna spärr, så att förslag därom kan framläggas för innevarande års riksdag.»

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det i motionerna framställda yrkandet, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen I: 177.

Vissa bestämmelser om skattebegränsning ha gällt under de senaste åren. Sålunda antogs genom beslut vid 1942 och 1943 års riksdagar särskilda förordningar om begränsning i vissa fall av skatt till staten, avseende skatter, som påförts på grund av taxering för taxeringsåret 1942 respektive taxeringsåret 1943. Dessa förordningar utfärdades den 18 juli 1942 (nr 644) och den 30 juni 1943 (nr 493). Den sistnämnda författningen utsträcktes därefter genom särskilda förordningar att gälla även skatt, som påförts på grund av 1944 och 1945 års taxeringar. För taxeringsåren 1946 och 1947 ansågs någon skattespärr icke erforderlig med hänsyn till den skatteeftergift, som beslöts i samband med uppbördsreformens genomförande. Vid 1947 års riksdag antogs bestämmelser dels angående en spärr för skatt, som påförts genom 1948 års taxering, och dels angående en spärr för skatt på grund av 1949 och senare års taxeringar. Förordningar härom utfärdades den 26 juli 1947 (nr 583 och 584). Anledningen till att taxeringsåret 1948 i detta hänseende måste behandlas särskilt var, att den vid 1947 års riksdag beslutade omläggningen av statsbeskattningen skulle träda i kraft först från och med 1949 års taxering. Med hänsyn till att det nya skattesystemet förutsatte spärregler, vilka gingo längre i fråga om skattebegränsning än de som tidigare gällt, ansågs det riktigast att i fråga om skatter på grund av 1948 års taxering, alltjämt tillämpa regler motsvarande dem som gällt vid taxeringarna åren 1942—1945. De i förordningen den 26 juli 1947, nr 584, meddelade bestämmelserna, vilka sålunda avse skatter på grund av senare taxeringar än den, som skall verkställas i år, äro endast

provisoriska och gälla tills vidare. Enligt uttalande av departementschefen i proposition nr 299/1947 (s. 11) bör frågan om spärreglernas utformning upptagas till förnyad prövning så snart tillräckliga erfarenheter vunnits angående verkningarna av det nya skattesystemet.

De av 1947 års riksdag beslutade spärreglerna avse endast skatt, som påförts på grund av årlig taxering, d. v. s. beträffande slutlig eller tillkommande skatt. Frågan om skattespärrens tillämpning även i fråga om den preliminära skatten berördes emellertid i ovannämnda proposition nr 299. Departementschefen anförde härom följande.

»Ett särskilt spörsmål är huruvida skattespärren skall tillämpas även i fråga om den preliminära skatten. Det kan synas vara en onödig omgång att taga ut skatt preliminärt, om den sedan skall restitueras till den skattskyldige på grund av spärrlagstiftningen. Emellertid torde det bli va svårt att i praktiken taga hänsyn till skattespärren redan vid preliminär taxering eller vid jämkning av preliminär skatt under inkomståret. Det faller av sig självt att den förhandsberäkning av skatt, som sker före inkomståret eller under löpande inkomstår, blir ganska schablonmässig. Vidare bör beaktas att i de i uppbördsförordningen omnämnda jämningsfall, som närmast motsvara det förevarande, jämkning som regel icke får äga rum, såvida icke ändringen i den preliminära skatten skulle uppgå till minst $\frac{1}{5}$ av det ursprungligen beräknade skattebeloppet. Emellertid torde vid tillämpning av skattebegränsningsbestämmelserna läget merendels vara det att fråga är om en större skattedragare, som äger rätt till reduktion av den honom påförda skatten med ett relativt sett ringa belopp. Tillämpning av skattespärren torde med andra ord så gott som alltid förutsätta möjligheter till en noggrannare och mera definitiv avvägning än som föreligga vid den preliminära taxeringen eller vid jämningsbeslut under inkomståret.

Jag anser mig därför och då fråga nu är allenast om ett provisorium böra förorda, att spärren icke tillämpas annat än i fråga om skatt som påförts på grund av årlig taxering, d. v. s. beträffande slutlig eller tillkommande skatt.»

Frågan om skattespärrens tillämpning beträffande den preliminära skatten framfördes även motionsvis vid 1947 års riksdag. Sålunda hemställde herr Beck-Friis i motionen I: 193, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning angående skattespärr beträffande den preliminära skatt, som skulle erläggas för år 1947. Samma års bevillningsutskott, som upptog motionen till behandling i samband med propositionen nr 299, anförde i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 51 bland annat följande.

»Ett särskilt spörsmål, som icke förelegat vid tidigare lagstiftning om skattebegränsning, är, huruvida skattespärren skall tillämpas även i fråga om den preliminära skatten. Denna fråga har berörts i motionen I: 193, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning angående skattespärr beträffande den preliminära skatt, som skall erläggas för år 1947. Såsom departementschefen anført torde det emellertid möta svårigheter att i praktiken taga hänsyn till skattespärren redan vid preliminär taxering eller vid jämkning av preliminär skatt under inkomståret. Utskottet ansluter sig till den av departementschefen uttalade meningen, att skattespärren icke skall tillämpas annat än i fråga om skatt som påförts på grund av årlig taxering, d. v. s. beträffande slutlig eller tillkommande skatt. Utskottet avstyrker därför motionen I: 193.»

I de nu föreliggande motionerna ha motionärerna till stöd för det däri framställda yrkandet anfört i huvudsak följande. Genom omläggningen av uppbördssystemet hade frågan om skattespärren komplicerats för de därav berörda skattskyldiga på så sätt, att de under uppbördsåret komme att få erlägga ett större belopp än vad skattespärren skulle motivera, varigenom de komme att få »ligga ute med» stora skattebelopp under förhållandevis lång tid, i vissa fall ända upp till två år. Starka såväl principiella som praktiska skäl talade för att sätta in skattespärren på ett sådant stadium, d. v. s. redan beräffande den preliminära skatten, att den fyllde sitt omedelbara ändamål och bleve effektiv. I förra avseendet vore det icke tillfredsställande, att skattskyldiga genom den nuvarande ordningen faktiskt skulle behöva betala in i skatt större del av sin inkomst än vad en sträng tillämpning av 80-procent-spärren skulle föranleda till eller eventuellt till och med mera än sin inkomst. Ur praktisk synpunkt måst det anses vara en onödig omgång att först taga ut skatt preliminärt för att sedan restituera densamma till den skattskyldige på grund av spärrlagstiftningen. Att förhållandet för de skattskyldigas del vore kännbart såsom en tung belastning fölle av sig självt. Rent uppbördstekniskt sett torde det icke innebära alltför stora svårigheter att lösa denna fråga så att skattespärren sattes in redan på den preliminära skatten. Naturligtvis måste trots allt den slutliga debiteringen rätta till eventuella skillnader mellan den preliminära och den slutliga skatten. Med ledning av den erfarenhet, som centrala uppbördsnämnden vunnit under sin hittillsvarande verksamhetstid, torde denna fråga säkerligen kunna lösas på ett för alla parter tillfredsställande sätt.

Utskottet. I ifrågavarande motioner har hemställts, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om en översyn av gällande uppbördsförordning i syfte att göra den s. k. 80-procentsspärren tillämplig jämväl i fråga om den preliminära skatten ävensom i samband därmed av lagstiftningen om denna spärr.

Av den ovan lämnade redogörelsen framgår att gällande regler om skattespärr icke äga tillämpning annat än i fråga om skatt, som påförts på grund av årlig taxering, d. v. s. beträffande slutlig eller tillkommande skatt. Vid framläggandet för 1947 års riksdag av förslag till bestämmelser om skattebegränsning berörde departementschefen även frågan om spärrrens eventuella tillämpning i fråga om den preliminära skatten. I proposition nr 299/1947 anfördes sålunda bland annat, att det kunde synas vara en onödig omgång att taga ut skatt preliminärt, om den sedan skulle restitueras till den skattskyldige på grund av spärrlagstiftningen. Emellertid syntes det bliva svårt att i praktiken taga hänsyn till skattespärren redan vid preliminär taxering eller vid jämkning av preliminär skatt under inkomståret. Det vore självklart att den förhandsberäkning av skatt, som skedde före inkomståret eller under löpande inkomstår, bleve ganska schablonmässig. På grund därav och då bestämmelserna om skattespärr endast vore av provisorisk natur förordades i propositionen, att spärren endast skulle tillämpas beträffande

slutlig eller tillkommande skatt och sålunda icke beträffande den preliminära.

Vid 1947 år riksdag väcktes en motion, I: 193, vari hemställdes om skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om utredning angående skattespärr beträffande den preliminära skatt, som skulle erläggas för år 1947. Samma års bevillningsutskott, som upptog motionen till behandling i samband med ovannämnda proposition nr 299, anslöt sig till den av departementschefen uttalade meningen och avstyrkte motionen. Utskottets hemställan bifölls av riksdagen.

Beträffande den praktiska betydelsen av lagstiftningen angående skattebegränsning föreligga vissa uppgifter för taxeringsåren 1942 och 1943. Enligt en inom finansdepartementet företagen undersökning verkställdes sålunda avkortning eller restitution av skatt år 1942 i 17 fall och år 1943 i 15 fall. Skattereduktionen hade 1942 omfattat något över 200 000 kronor och 1943 omkring 250 000 kronor. För ett bedömande av frågan i vilken omfattning de nu gällande spärreglerna komma att vinna tillämpning torde emellertid de anförda siffrorna knappast vara vägledande. De av 1947 års riksdag beslutade skatteskärpningarna för större inkomsttagare och förmögenhetsägare torde nämligen komma att medföra en ökning av antalet skattskyldiga, vilka bliva berättigade att efter tillämpning av spärreglerna erhålla reduktion i påförd skatt. I detta sammanhang må även erinras om att den skattespärr, som skall tillämpas från och med taxeringsåret 1949, går längre i fråga om skattebegränsning än tidigare gällande spärregler. Enligt vad som upplysts inom utskottet ha fall förekommit, där skattskyldiga haft att erlägga preliminär skatt med belopp, som avsevärt överstigit den skatt som slutligen skall gäldas. Med hänsyn till det anförda och då det synes utskottet vara en angelägen uppgift att åtgärder vidtagas för att bringa den preliminära skatten för nu ifrågakvarande skattskyldiga i så nära överensstämmelse med den slutliga som möjligt, tillstyrker utskottet, att en utredning verkställs i syfte att möjliggöra en tillämpning av gällande skattebegränsningsbestämmelser redan på den preliminära skatten. Däremot finner sig utskottet icke kunna tillstyrka motionärernas yrkande om en översyn av hela lagstiftningen om gällande spärregler. Såsom framgår av den tidigare lämnade redogörelsen är denna lagstiftning allenast av provisorisk karaktär i avvaktan på att tillräckliga erfarenheter vinnas angående verkningarna av den omläggning av statsbeskattningen, som beslöts föregående år. Med hänsyn till att det nya skattesystemet ännu icke tillämpats vid någon årlig taxering, anser utskottet förutsättningarna för den i motionerna påyrkade översynen av hela spärrelagstiftningen icke vara för handen. Utskottet avstyrker alltså motionerna i denna del.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, i anledning av de likalydande motionerna I: 177 av herrar Carl Eric Ericsson och Mannerskantz samt II: 366 av herr Ljungqvist, om tillämpning av skatte-

spärr i fråga om preliminärskatt, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en översyn av gällande lagstiftning om skattebegränsning i syfte att möjliggöra den s. k. 80-procentsspärrs tillämpning redan i fråga om den preliminära skatten samt för riksdagen framlägga det förslag, till vilket utredningen kan föranleda.

Stockholm den 27 april 1948.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Elon Andersson, Wahlmark, Sjödahl, Ekman, Velander*, Frans Ericson*, Heüman, Wehtje*, Franzon och Näs-gård; samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Hagberg i Malmö, Hammarlund*, Orgård, Henriksson, Falk*, Olofsson i Höganäs*, Swedberg* och Larsson i Luttra.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.